

Respons

Serbia: Yrkesfaglig utdanning

Problemstilling/spørsmål:

- Hvordan er yrkesfaglig utdanning i Serbia organisert?

Generelt om utdanning

Utdanning i Serbia reguleres blant annet av ”The Law on the Foundations of Education and Upbringing” som ble vedtatt i 2009. Denne loven omhandler førskole, grunnskole og videregående skole, samt setter standarder for utdanning og organisering m.m. (UNESCO 2011, s. 4). Departementet for utdanning, vitenskap og teknologisk utvikling har det overordnede ansvaret for utdanningspolitikken i Serbia, mens Rådet for Nasjonal Utdanning (The National Educational Council) er det øverste organet innenfor utdanningssektoren (UNESCO 2011, s. 5).

I Serbia er det åtte års obligatorisk grunnskole for barn i alderen syv til femten år (UNESCO 2011, s. 8).

Den videregående utdanningen starter umiddelbart etter gjennomført grunnskole og tilbyr utdanning innenfor ulike studieretninger. Tilbudet er som følger:

- allmennfaglige skoler: generelle eller spesialiserte (gymnasia)
- yrkesfaglig skoler
- skoler med kombinert studietilbud: allmennfaglig og yrkesfaglig eller kunstskoler
- kunstskoler (Ministry of Education, Science and Technological Development, b, u.å.)

Serbia har for øvrig 35 private videregående skoler, som tilbyr både allmennfaglige og yrkesfaglig studieretninger (ETF 2010, s. 3).

Generelt om yrkesfaglig utdanning

I 2006 vedtok myndighetene en strategiplan for utvikling av yrkesfaglig utdanning (The Strategy for the Development of Vocational Education and Training). Med dette ble en ny utdanningspolitikk definert hvis målsetting var å harmonisere utdanningssektoren med

utviklingen innenfor arbeidsmarkedet, samt å knytte denne til EUs rammeverk for yrkesfaglig utdanning (Medic, Popovic & Milanovic, 2008, s. 10).

Det er etablert to organer med spesielt ansvar for yrkesfaglig utdanning. Det ene organet er Nasjonalrådet for yrkesfaglig utdanning og voksenutdanning (National Council for Vocational Education and Training and Adult Education). Rådet har blant annet ansvar for utvikling, overvåkning og kvalitetssikring av yrkesfaglig utdanning og etterutdanning (UNESCO 2011, s. 5). Det andre organet er Byrået for yrkesutdanning og etterutdanning (Agency for Vocational Education and Adult Education), som blant annet har ansvar for utviklingen av pensum (ETA yearbook 2012, s. 80).

Videregående yrkesfaglige skoler tilbyr elevene undervisning i generelle fag og yrkesfag (både teoretiske og praktiske). To- og treårig utdanning kvalifiserer til arbeid, mens fireårig utdanning også kvalifiserer til høyere utdanning. En eksamen – *matura* – avslutter utdanningen og består av to deler: en teoretisk og en praktisk (UNESCO 2011, s. 16). De treårige og fireårige undervisningstilbudene består gjennomsnittlig av 30-32 timer per uke (UNESCO 2011, s. 17).

Innenfor yrkesfaglig utdanning finnes ulike studietilbud eller program:

- treårig studietilbud innenfor 16 faglige retninger
- fireårig studietilbud innenfor 16 faglig retninger
- ett- eller toårig etterutdanningsprogram for spesialisert, hvor opptakskrav er ett eller to års yrkeserfaring (Ministry of Education a, u.å., s. 11).

Departementet for utdanning, vitenskap og teknologisk utvikling har opplyst at det til sammen er 307 ulike utdanningsprogram fordelt på 16 faglige retninger (Den norske ambassaden Beograd, e-post 2013).

European Training Foundation (ETF) har i en publikasjon fra 2010 opplyst at ca. 76 % av det totale antallet videregående elever i landet gikk på yrkesfaglig studieretninger, hvorav 53 % av elevene fulgte undervisning ved fireårig teknisk studietilbud, mens 23 % av elever gikk på treårig yrkesfaglig studietilbud. Det var i alt over 230 000 elever ved 333 yrkesfaglige skoler (ETF 2010, s. 3).

Ifølge Departementet for utdanning, vitenskap og teknologisk utvikling skal i dag 72,59 % av det totale antall elever i videregående skole følge undervisning ved en yrkesfaglig skole. Det er økonomi, rettsvesen og administrasjon som er de mest populære faglige retningene med 13,24 % av elevene. Deretter følger maskinlinje med 10,46 % av elevene, elektronikk med 9,88 % av elevene, linje for handel, catering og turisme med 9,35 % av elevene og medisin med 8,20 % av elevene (Den norske ambassaden Beograd, e-post 2013).¹

I henhold til UNESCO har ETF kritisert den yrkesfaglig utdanningen i Serbia for å være utdatert, da utdanningstilbudene ikke korresponderer med behovene i dagens arbeidsmarked. Videre lider de yrkesfaglige skolene av underfinansiering, utdatert utstyr og lærere som ikke er etterutdannet (UNESCO 2011, s. 18).

¹ Det gjøres oppmerksom på at prosentandelene som oppgis vedrørende elever ved de ulike faglige retningene ikke tilsvarer det totale antall oppgitte elever på 72,59 %. Landinfo antar at Departementet for utdanning, vitenskap og teknologisk utvikling kun har oppgitt elevandelene ved de mest populære fagene, slik at "små" fag utgjør den resterende prosentdelen.

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver. Landinfos responser og temanotater er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke-offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

En respons er et svar på konkrete spørsmål og problemstillinger som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema eller et spørsmål, og kildegrunnlaget vil ikke nødvendigvis være like bredt som i våre temanotater. Responser er utarbeidet innenfor begrensede tidsrammer og vil i liten grad inneholde bakgrunnsinformasjon.

Opplysningene som blir lagt fram i responsene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som responsene omhandler.

Referanser

Skriftlige kilder

- ETF, dvs. European Training Foundation (2010). *Serbia. ETF Country plan 2010-12*. Torino: ETF. Tilgjengelig fra [http://www.etf.europa.eu/webatt.nsf/0/C12578310056925BC125771C0036D0A9/\\$file/NOTE858DQ6.pdf](http://www.etf.europa.eu/webatt.nsf/0/C12578310056925BC125771C0036D0A9/$file/NOTE858DQ6.pdf) [lastet ned 29. april 2013]
- ETF (2012). *ETF Yearbook 2012. Evaluation and Monitoring of Vocational Education and Training Systems and the role of Evidence-based Policy in their Reforms*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Tilgjengelig fra <http://www.enpi-info.eu/files/publications/ETF%20Yearbook%202012.pdf> [lastet ned 19. april 2013]
- Medic, Popovic & Milanovic (2008.). *National Report on the Development and State of the Art of Adult Learning and Education. Serbia: Report of the Ministry of Education of the Republic of Serbia*. Beograd: Adult Education Society. Tilgjengelig fra <http://www.erisee.org/downloads/2012/libraries/rs/rr/National%20Report%20on%20the%20Development%20and%20State%20of%20the%20Art%20of%20Adult%20Learning%20and%20Education%20-%20Serbia.pdf> [lastet ned 18. april 2013]
- Ministry of Education, Republic of Serbia (a, u.å.). *Monitoring of Students who enrolled in Pilot VET Curriculum in 12 Profiles and graduated in 2006. Final Report*. Beograd: Ministry of Education. Tilgjengelig fra <http://www.vetserbia.edu.rs/Zbirka%20dok%202/English/01/7/Monitoring.pdf> [lastet ned 26. februar 2013]
- Ministry of Education, Science and Technological Development (b, u.å.). *Institutions and Other Organizations*. Beograd: Ministry of Education, Science and Technological Development. Ikke lenger tilgjengelig via internett.
- UNESCO, dvs. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (2011, November). *World Data on Education. 7th edition, 2010/11. Serbia*. Genève: UNESCO. Tilgjengelig fra http://www.ibe.unesco.org/fileadmin/user_upload/Publications/WDE/2010/pdf-versions/Serbia.pdf [lastet ned 26. februar 2013]

Muntlige kilder

- Den norske ambassaden i Beograd. E-post 22. april 2013

© Landinfo 2013

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Respons Serbia: Yrkesfaglig utdanning

